DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 4 december 2003 *

I mål C-92/02,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren (Belgien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Nina Kristiansen

och

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening,

angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), och av rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33),

meddelar

* Rättegångsspråk: nederländska.

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av C.W.A. Timmermans, tillförordnad ordförande på femte avdelningen, samt domarna D.A.O. Edward och A. La Pergola (referent),

generaladvokat: S. Alber,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

Europeiska gemenskapernas kommission, genom D. Martin, i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 6 mars 2003 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren har, genom beslut av den 11 mars 2002 som inkom till domstolen den 15 mars samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt två frågor om tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71), och av rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33).

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Nina Kristiansen och Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (den belgiska arbetsmarknadsmyndigheten) (nedan kallad RVA) angående RVA:s avslag på Kristiansens begäran om arbetslöshetsunderstöd.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

3 I artikel 67 i förordning nr 1408/71, som har rubriken "Sammanläggning av försäkrings- eller anställningsperioder", föreskrivs följande:

"1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att försäkringsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de vore försäkringsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar, dock under förutsättning att anställningsperioderna skulle ha ansetts som försäkringsperioder om de hade fullgjorts enligt denna lagstiftning.

2. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, vars lagstiftning kräver att anställningsperioder har fullgjorts för att någon skall få, bibehålla eller återfå rätt till förmåner, skall i den utsträckning som behövs beakta försäkrings- eller anställningsperioder som han har fullgjort som anställd enligt en annan medlemsstats lagstiftning som om de vore anställningsperioder som har fullgjorts enligt den lagstiftning som denna institution tillämpar.

3. Utom i fall som avses i artikel 71.1 a ii och b ii, skall bestämmelserna i punkt 1 och 2 gälla under villkor att personen senast har fullgjort

— i fall som avses i punkt 1, försäkringsperioder,

— i fall som avses i punkt 2, anställningsperioder,

enligt bestämmelserna i den lagstiftning enligt vilken ansökan om förmåner görs.

4. Om längden av den period under vilken förmåner kan utges är beroende av försäkrings- eller anställningsperiodernas längd, gäller i förekommande fall bestämmelserna i punkt 1 eller 2."

4 I artikel 28a i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade anställningsvillkoren), vilka infördes genom rådets förordning (EKSG, EEG, Euratom) nr 2799/85 av den 27 september 1985 om ändring av tjänsteföreskrifterna för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkoren för övriga anställda i dessa gemenskaper (EGT L 265, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 2, s. 45), föreskrivs följande:

"1. En tidigare tillfälligt anställd som är arbetslös efter att ha lämnat sin tjänst vid någon av institutionerna och som

— inte har avgångs- eller invalidpension från Europeiska gemenskaperna,

— inte har lämnat tjänsten på egen begäran eller på grund av uppsägning av disciplinära skäl,

— har fullgjort minst sex tjänstemånader, samt

— är bosatt i en av gemenskapernas medlemsstater,

skall vara berättigad till ett månatligt arbetslöshetsbidrag på nedanstående villkor.

Om han har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt ett nationellt system, skall han uppge detta till den institution han varit verksam vid, som genast skall informera kommissionen. I sådana fall skall summan av dessa förmåner dras från det bidrag som betalas enligt punkt 3.

2. För att vara berättigad till arbetslöshetsbidrag skall den tidigare tillfälligt anställde

a) på egen begäran vara registrerad som arbetssökande på arbetsförmedlingen i den medlemsstat där han är bosatt,

b) uppfylla de förpliktelser som föreskrivs i den medlemsstatens lagstiftning för personer som får arbetslöshetsförmåner enligt den lagstiftningen,

c) varje månad till den institution han varit verksam vid skicka ett intyg som utfärdats av den behöriga nationella myndigheten och som anger huruvida han uppfyllt de förpliktelser och villkor som avses i a och b. Intyget skall omgående vidarebefordras till kommissionen.

Vid sjukdom, olycksfall, födsel, invaliditet eller förhållanden som bedöms som likvärdiga eller i fall då den nationella behöriga myndigheten har beviljat dispens kan bidragen beviljas eller fortsätta att betalas ut av gemenskapen, även då de nationella förpliktelserna som avses i b inte uppfylls.

...

4. Arbetslöshetsbidrag skall betalas till den tidigare tillfälligt anställde under högst 24 månader från och med den dag han lämnar tjänsten. Om den tidigare tillfälligt anställde under denna tid upphör att uppfylla de villkor som anges i punkterna 1 och 2 skall dock betalningen av arbetslöshetsbidrag upphöra. Betalningen skall återupptas om den tidigare tillfälligt anställde före utgången av perioden åter uppfyller villkoren och inte fått rätt till nationella arbetslöshetsförmåner.

...

8. Det arbetslöshetsbidrag som skall betalas till arbetslösa tidigare tillfälligt anställda skall omfattas av förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 260/68 om villkoren för och förfarandet vid skatt till Europeiska gemenskaperna.

9. De nationella myndigheterna på sysselsättningsområdet skall inom ramen för sin nationella lagstiftning samarbeta med kommissionen på ett effektivt sätt för att säkerställa att denna artikel tillämpas korrekt."

5 I artikel 7.4 i förordning nr 1612/68 föreskrivs följande:

"Alla klausuler i ett kollektivt eller individuellt avtal eller någon annan kollektiv bestämmelse om rätt att söka anställning, anställning, lön och andra villkor för arbete eller avskedande skall vara ogiltiga, såvitt de föreskriver eller bemyndigar diskriminerande villkor för arbetstagare som är medborgare i de andra medlemsstaterna."

Den nationella lagstiftningen

6 I artikel 30 i koninklijle besluit houdende de werkloosheidsreglementering av den 25 november 1991 (kunglig förordning med bestämmelser gällande arbetslöshet) (*Belgische Staatsblad* av den 31 december 1991) (nedan kallad den kungliga förordningen) föreskrivs följande:

"För att ha rätt till arbetslöshetsunderstöd måste en heltidsarbetande arbetstagare ha arbetat under en period omfattande följande antal dagar:

...

2. 468 dagar under de 27 månader som föregår ansökan om arbetstagaren har fyllt 36 men ännu inte 50 år.

...

Den referensperiod som avses i första stycket förlängs med det antal dagar som omfattar

...

3. utövande av en yrkesverksamhet under en period om minst sex månader som inte omfattas av systemet för arbetslöshetsförsäkring. Denna förlängning får inte överstiga nio år."

7 I artikel 37.1 i den kungliga förordningen föreskrivs följande:

"Vid tillämpningen av detta kapitel skall hänsyn tas till arbete som utförts inom ramen för ett yrke eller för ett företag som omfattas av systemet för arbetslöshetsförsäkring, och för vilket

1. ett vederlag motsvarande minst minimilönen har betalats,

...

2. avgifter för socialförsäkring, inklusive arbetslöshetsförsäkring, har innehållits."

8 I artikel 44 i den kungliga förordningen föreskrivs följande:

"För att erhålla understöd måste arbetstagaren vara arbetslös och utan lön till följd av omständigheter som han själv inte råder över."

9 I artikel 46.1 i den kungliga förordningen föreskrivs följande:

"Som lön i den mening som avses i artikel 44 är särskilt att anse:

...

5. Den ersättning som arbetstagaren har rätt till med anledning av att hans anställning upphör, med undantag för skadestånd för ideell skada och ersättning som beviljas som tillägg till arbetslöshetsunderstödet.

...

Vid tillämpningen av första stycket femte punkten anses ersättning eller del av ersättning som en ofrivilligt arbetslös person erhåller till följd av att hans anställning upphör vara ersättning som beviljas som tillägg till arbetslöshetsunderstödet, under följande förutsättningar:

— Ersättningen är enligt parterna inte att betrakta som lön under uppsägningstiden.

— Ersättningen eller delen av ersättningen får inte ersätta den ersättning som utbetalats inom det normala uppsägningssystemet när den senare ersättningen faktiskt har beviljats."

10 Artikel 14 i ministerieel besluit houdende toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering av den 26 november 1991 (ministerförordning med bestämmelser gällande tillämpningen av arbetslöshetsbestämmelserna) *(Belgische Staatsblad* av den 25 januari 1992) (nedan kallad ministerförordningen) har följande lydelse:

"Vid beräkningen av de erforderliga arbetsdagarna tas inte hänsyn till arbete som fullgjorts inom ett yrke eller företag som inte omfattas av arbetslöshetsförsäkring, även om avgifter till försäkringen har innehållits."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 Nina Kristiansen är född den 17 november 1961 och är norsk medborgare. Efter avslutade universitetsstudier i Norge utövade hon från och med den 1 juli 1988 till den 1 november 1994 sin yrkesverksamhet där. Under denna yrkesverksamma period omfattades Nina Kristiansen av det norska socialförsäkringssystemet.

12 Mellan den 1 november 1994 och den 31 oktober 1996 arbetade Nina Kristiansen för Institutet för referensmaterial och referensmätningar (nedan kallat IRR) i Geel (Belgien) på grundval av ett "Individual Fellowship Contract" (nedan kallat Fellowshipavtalet). Fellowshipavtalet som hade ingåtts mellan Nina Kristiansen och Europeiska gemenskapernas kommission syftade till att förbättra yrkeskompetensen hos unga arbetstagare. I enlighet med avtalet deltog Nina Kristiansen i ett projekt för nyutexaminerade forskare ("research training project"). Projektvillkoren hade bifogats avtalet. Enligt dessa utgick ingen ersättning till Nina Kristiansen, som däremot erhöll en summa pengar varje månad avsedd att täcka kostnader för resor och uppehälle. Enligt villkoren ansvarade Nina Kristiansen för socialförsäkringsavgifter och skatter. Hon omfattades inte av det belgiska socialförsäkringssystemet.

13 Efter Fellowshipavtalets upphörande var Nina Kristiansen arbetslös i en månad.

14 Från den 1 december 1996 till den 30 november 1999 arbetade hon som tillfälligt anställd vid kommissionen, varvid hon omfattades av socialförsäkringssystemet för tjänstemän och övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.

15 Vid avtalets upphörande ansökte Nina Kristiansen om arbetslöshetsunderstöd i Belgien. Den 23 juni 2000 avslog RVA Nina Kristiansens ansökan med

hänvisning till att hon inte uppfyllde villkoren i de belgiska bestämmelserna. Enligt dessa skall arbetstagaren ha arbetat 468 dagar eller motsvarande under den tillämpliga referensperioden under de 27 månader som föregår ansökan.

16 RVA tog i beslutet inte hänsyn till det arbete som Nina Kristiansen hade utfört för kommissionens räkning under perioden den 1 december 1996 till den 30 november 1999. Detta motiverades med att arbetetet hade utförts inom ramen för ett yrke eller för ett företag som inte omfattades av systemet för arbetslöshetsförsäkring. I enlighet med artikel 37.1 i den kungliga förordningen och artikel 14 i ministerförordningen skall sådant arbete inte beaktas. Icke desto mindre ansåg RVA att arbetet i fråga förlängde den referensperiod som krävs för att en arbetstagare skall omfattas av det belgiska systemet för arbetslöshetsunderstöd, i enlighet med artikel 30.3 i den kungliga förordningen.

17 RVA ansåg däremot inte att de arbetsuppgifter som Nina Kristiansen utförde för IRR mellan den 1 november 1994 och den 31 oktober 1996 kunde ligga till grund för en förlängning av referensperioden enligt artikel 30.3 i den kungliga förordningen. Detta berodde på att Nina Kristiansen hade utfört de aktuella arbetsuppgifterna under en utbildningsperiod i egenskap av studiepraktikant med stipendium.

18 Mot denna bakgrund ansågs Nina Kristiansen inte ha arbetat tillräckligt många dagar för att vara berättigad till arbetslöshetsunderstöd enligt belgisk lag.

19 Kristiansen överklagade RVA:s beslut hos Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren.

20 Inför Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren gjorde Nina Kristiansen gällande att de arbetsuppgifter som hon hade utfört för IRR på grundval av Fellowshipavtalet var att jämställa med yrkesverksamhet. Nina Kristiansen betonade att en sådan utbildningsperiod vid IRR har en särskild ställning i internationell rätt till följd av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 30, svensk version i SÖ 1003:24) (nedan kallat EES-avtalet). Enligt Nina Kristiansen betraktas de arbetsuppgifter som utförs av nyutexaminerade forskare vid IRR i vissa EES-anslutna medlemsstater som yrkesverksamhet. Sådan verksamhet omfattas ibland, men inte alltid, av medlemsstaternas socialförsäkringssystem. I Belgien däremot betraktas sådant arbete som studiepraktik för vilken praktikanten erhåller ett stipendium. Studerande med stipendium saknar möjlighet att frivilligt ansluta sig till det belgiska socialförsäkringssystemet för yrkesverksamhet. Nina Kristiansen anser att de olikheter som förekommer i bedömningen av personers ställning i socialförsäkringssystemet när dessa utför arbete i egenskap av nyutexaminerade forskare strider mot artikel 7.4 i förordning nr 1612/68.

21 RVA har hävdat att de arbetsuppgifter som Nina Kristiansen utförde för IRR inte utgör yrkesverksamhet, utan utbildning för studiepraktikanter med stipendium. Det framgår nämligen av artikel 7 i bilagan till Fellowshipavtalet att Nina Kristiansen inte erhöll någon lön, men däremot en summa pengar varje månad avsedd att täcka kostnaderna för resor och uppehälle, och att hon inte omfattades av socialförsäkringssystemet. Av denna anledning kan Nina Kristiansens arbete för IRR inte heller anses förlänga referensperioden för att komma i åtnjutande av arbetslöshetsunderstöd.

22 Enligt den hänskjutande domstolen aktualiserar förevarande tvist två problem. Det första rör frågan huruvida tidigare tillfälligt anställda vid kommissionen som är bosatta i Belgien har rätt till arbetslöshetsunderstöd enligt belgisk lag efter tjänstgöringens upphörande, trots att socialförsäkringsavgifter inte har innehållits och trots att de har rätt till arbetslöshetsunderstöd från kommissionen. Det andra problemet rör frågan huruvida RVA:s beslut — enligt vilket en nyutexaminerad forskare som anställs av IRR på grundval av ett Fellowshipavtal, är att betrakta som en studiepraktikant med stipendium — strider mot gemenskapsbestämmel-

serna genom att åsidosätta diskrimineringsprincipen, eller till och med principen om fri rörlighet för arbetstagare.

23 Mot bakgrund av dessa omständigheter beslutade Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Utgör bestämmelserna i förordning nr 1408/71 hinder mot att tillämpa nationell lagstiftning fullt ut i fråga om tillfälligt anställda vid gemenskaperna som är bosatta i Belgien efter det att deras anställning vid gemenskaperna har upphört, för vilka inga avdrag för socialförsäkringsavgifter har gjorts och som har rätt till arbetslöshetsunderstöd från gemenskaperna, med beaktande av den nationella bestämmelsen om kumulationsförbud, enligt vilken en arbetstagare — i enlighet med villkoren för beviljande av arbetslöshetsunderstöd — skall sakna arbete och inte uppbära någon lön? Med lön avses därvid särskilt den ersättning eller det skadestånd på grund av att ett anställningsförhållande upphört som arbetstagaren kan ha rätt till, med undantag för sådan ersättning eller sådant skadestånd som avser ideell skada.

2) Strider de enligt sökanden förekommande olikheterna i bedömningen av personers ställning i socialförsäkringssystemet när dessa utför arbete inom EES i egenskap av nyutexaminerade forskare mot förordning nr 1612/68 (avdelning II, artikel 7.4), enligt vilken enhetlighet skall eftersträvas avseende social trygghet och diskriminering skall undvikas? Det är därvid närmare bestämt fråga om att arbete som utförs av nyutexaminerade forskare i flera medlemsstater i EES anses vara yrkesverksamhet som ibland, men inte alltid, omfattas av socialförsäkringssystemen, medan en nyutexaminerad forskare i Belgien (felaktigt enligt sökanden) anses vara en studiepraktikant som uppbär stipendium, varvid en sådan person själv måste försäkra sig enligt det belgiska

nationella systemet, trots att detta inte är möjligt på frivillig basis (åtminstone inte avseende arbetslöshetsförsäkring)?"

Tolkningsfrågorna

24 Domstolen konstaterar inledningsvis att förordningarna nr 1612/68 och nr 1408/71 är tillämpliga på norska medborgare med stöd av artiklarna 28 och 29 i bilagorna V och VI till EES-avtalet. Av beslutet om hänskjutande framgår att Nina Kristiansen är bosatt i Belgien och är norsk medborgare. Därmed omfattas hon av bestämmelserna i de nämnda förordningarna.

Den första frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i om förordning nr 1408/71 hindrar att nationella bestämmelser om arbetslöshetsunderstöd, i synnerhet sådana gällande kumulationsförbud, tillämpas på tidigare tillfälligt anställda vid kommissionen som är bosatta i en medlemsstat och som har rätt till arbetslöshetsunderstöd från kommission.

26 Av beslutet om hänskjutande framgår att Nina Kristiansen arbetade som tillfälligt anställd vid kommissionen mellan den 1 december 1996 och den 30 november 1999 samt att hon därefter, i egenskap av tidigare tillfälligt anställd, uppbar arbetslöshetsunderstöd i enlighet med anställningsvillkoren.

27 Den första frågan rör således anställningsvillkoren, vilket kommissionen med rätta påtalade i synpunkterna. Det rör sig närmare bestämt om förhållandet mellan bestämmelserna i dessa villkor rörande tidigare tillfälligt anställda och kumulationsförbudet i det belgiska arbetslöshetsförsäkringssystemet.

28 Av fast rättspraxis följer att domstolen, för att kunna ge ett användbart svar till en domstol som har ställt en tolkningsfråga, kan vara tvungen att beakta gemenskapsrättsliga regler som den nationella domstolen inte har nämnt i sin fråga (dom av den 20 mars 1986 i mål 35/85, Tissier, REG 1986, s. 1207, punkt 9, av den 27 mars 1990 i mål C-315/88, Bagli Pennacchiotti, REG 1990, s. I-1323, punkt 10, och av den 18 november 1999 i mål C-107/98, Teckal, REG 1999, s. I–121, punkt 39).

29 När det rör sig om bestämmelser som är tillämpliga på tidigare tillfälligt anställda innehåller emellertid artikel 28a i anställningsvillkoren en särskild bestämmelse avseende förhållandet mellan gemenskapsrättsligt och nationellt arbetslöshetsunderstöd.

30 Under dessa omständigheter skall domstolen, för att kunna förse den hänskjutande domstolen med en användbar tolkning av gemenskapsrätten, tolka de aktuella bestämmelserna i anställningsvillkoren, och inte bestämmelserna i förordning nr 1408/71.

31 Domstolen erinrar inledningsvis om att gemenskapsrätten enligt fast rättspraxis inte påverkar medlemsstaternas behörighet att utforma sina sociala trygghetssystem, vilket generaladvokaten påpekade i punkt 33 i förslaget till avgörande. I

avsaknad av en harmonisering på gemenskapsnivå ankommer det på lagstiftaren i varje medlemsstat att bestämma dels villkoren för rätten eller skyldigheten att ansluta sig till ett system för social trygghet, dels villkoren för att ha rätt till förmåner. Medlemsstaterna skall likafullt iaktta gemenskapsrätten vid utövandet av denna behörighet (dom av den 12 juli 2001 i mål C-157/99, Smits och Peerbooms, REG 2001, s. I-5473, punkterna 44–46).

32 Domstolen erinrar vidare om att anställningsvillkoren infördes genom en rådsförordning. Sådana har enligt artikel 249 andra stycket EG allmän giltighet, är bindande i alla delar och direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Av detta följer att villkoren inte bara har betydelse för gemenskapens egen administration, utan också medför skyldigheter för medlemsstaterna i den mån som deras medverkan är nödvändig för att anställningsvillkoren skall kunna genomföras (dom av den 7 maj 1987 i mål 186/85, kommissionen mot Belgien, REG 1987, s. 2029, punkt 21).

33 I detta sammanhang erinrar domstolen om att det i artikel 28a.1 andra stycket i anställningsvillkoren föreskrivs att när en tidigare tillfälligt anställd har rätt till arbetslöshetsförmåner enligt ett nationellt system "skall summan av dessa förmåner dras från det bidrag som betalas enligt [gemenskapens system]". I denna bestämmelse fastställs således att gemenskapens system för arbetslöshetsunderstöd är kompletterande i förhållande till de nationella systemen.

34 Eftersom det finns uttryckligt stöd i artikel 28a.1 andra stycket i anställningsvillkoren för den kompletterande karaktären i gemenskapens system för arbetslöshetsunderstöd skall detta respekteras av medlemsstaterna i den nationella lagstiftningen (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 23).

35 Den första frågan skall därmed besvaras på följande sätt: I artikel 28a.1 andra stycket i anställningsvillkoren föreskrivs att gemenskapens system för arbetslöshetsunderstöd är kompletterande i förhållande till de nationella systemen, vilket skall respekteras vid tillämpningen av en medlemsstats bestämmelser om arbetslöshetsunderstöd, i synnerhet sådana som gäller kumulationsförbud, på en tidigare tillfälligt anställd som är bosatt i medlemsstaten och som har rätt till arbetslöshetsunderstöd från kommission med stöd av anställningsvillkoren.

Den andra frågan

36 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i om icke-diskrimineringsprincipen i artikel 7.4 i förordning nr 1612/68 hindrar att en nyutexaminerad forskare som fortsätter att forska, såsom är fallet vid Fellowship-avtal, i en medlemsstat anses vara studiepraktikant som uppbär stipendium och inte omfattas av det nationella arbetslöshetsförsäkringssystemet, medan en nyutexaminerad forskare i samma situation i andra medlemsstater anses utöva sådan yrkesverksamhet som kan omfattas av ett sådant arbetslöshetsförsäkringssystem.

37 Domstolen konstaterar inledningsvis att gemenskapsrätten, vilket redan påpekats i punkt 31 i förevarande dom, inte påverkar medlemsstaternas behörighet att utforma sina sociala trygghetssystem. I avsaknad av en harmonisering på gemenskapsnivå ankommer det på lagstiftaren i varje medlemsstat att bestämma dels villkoren för rätten eller skyldigheten att ansluta sig till ett system för social

trygghet, dels villkoren för att ha rätt till förmåner (domen i det ovannämnda målet Smits och Peerbooms, punkterna 44 och 45).

38 Domstolen konstaterar vidare att icke-diskrimineringsprincipen, vilken följer av såväl artikel 39.2 EG som artikel 7 i förordning nr 1612/68, innebär förbud för medlemsstaterna att, på områden som omfattas av EG-fördraget, tillämpa nationell rätt olika beroende på de berörda personernas nationalitet. Principen omfattar emellertid inte sådana skillnader i behandling som kan förekomma mellan olika medlemsstater till följd av olikheter i nationell lagstiftning, under förutsättning att dessa olikheter påverkar de personer som lagstiftningen skall tillämpas på på samma sätt, utifrån objektiva kriterier och utan hänsyn till deras nationalitet.

39 Under dessa omständigheter kan de belgiska bestämmelserna om social trygghet inte anses strida mot gemenskapsrätten endast med anledning av att den ställning som Nina Kristiansen hade under den period som hon arbetade för IRR enligt dessa skulle betraktas som ställning som studiepraktikant som uppbär stipendium och inte omfattas av det nationella arbetslöshetsförsäkringssystemet, förutsatt att en belgisk medborgare som utför samma arbete skulle behandlas på exakt samma sätt.

40 Den andra frågan skall därmed besvaras på följande sätt: Icke-diskrimineringsprincipen i artikel 7.4 i förordning nr 1612/68 hindrar inte att en nyutexaminerad forskare som, i likhet med sökanden i målet vid den nationella domstolen, fortsätter att forska, i en medlemsstat anses vara studiepraktikant som uppbär stipendium och inte omfattas av det nationella arbetslöshetsförsäkringssystemet, trots att en nyutexaminerad forskare i samma situation i andra medlemsstater

anses utöva sådan yrkesverksamhet som kan omfattas av arbetslöshetsförsäkringssystemet.

Rättegångskostnader

41 De kostnader som har förorsakats kommissionen, vilken har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 11 mars 2002 har ställts av Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren — följande dom:

1) I artikel 28a.1 andra stycket i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna föreskrivs att gemenskapens system för arbetslöshetsunderstöd är kompletterande i förhållande till de nationella systemen, vilket skall respekteras vid tillämpningen av en medlemsstats bestämmelser

om arbetslöshetsunderstöd, i synnerhet sådana som gäller kumulationsförbud, på en tidigare tillfälligt anställd som är bosatt i medlemsstaten och som har rätt till arbetslöshetsunderstöd från kommissionen med stöd av anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskapen.

2) Icke-diskrimineringsprincipen i artikel 7.4 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen hindrar inte att en nyutexaminerad forskare som, i likhet med sökanden i målet vid den nationella domstolen, fortsätter att forska, i en medlemsstat anses vara studiepraktikant som uppbär stipendium och inte omfattas av det nationella arbetslöshetsförsäkringssystemet, trots att en nyutexaminerad forskare i samma situation i andra medlemsstater anses utöva sådan yrkesverksamhet som kan omfattas av arbetslöshetsförsäkringssystemet.

Timmermans Edward La Pergola

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 4 december 2003.

R. Grass V. Skouris

Justitiesekreterare Ordförande på femte avdelningen